

RÁDIÓFIGYELŐ

FRANCIAORSZÁG címmel pénteken este az Urh-adón ismét hallhattuk a júniusban már bemutatott *Pódiumestet*. A százperces műsort *Dániel Ferenc* állította össze és rendezte (hasonlóan a nemrég ugyancsak Pódiumon szereplő *Romantika*-esthez). Jól érezhetően egyfajta ízlés, szemlélet, egyfajta elképzelés és „hallomás” fogta össze a különböző műfajú alkotásokat, miniriportokat, szemelvényeket. Mi jut eszébe Franciaországról? — tudakolta a riporter *Halász Péter*. Az egy-egymondatos válaszokból nem az a kép, nem az a hangulat kerekedett ki, amelyet a műsor további része közvetített — inkább ellentéppont volt mindez: a leggyakrabban, legközhelyesebb nevek, képek, emlékek merültek fel. A keretjáték, illetve az összekötő szöveg szellemi, elképzelt utazásra hívott — rádiós utazásra, de valódi úti élmény is helyet kapott, a keretjáték írója, *Eörsi István* idézett fel néhány jellegzetes, különös francia karaktert. Az összeállítás jó ritmusú, jókedvű, a legjobb értelemben *szórakoztató* volt. Kerülte a közhelyeket, a konvenciókat, a sznobizmust. A megkerülés szándéka talán túlságosan is uralkodott, talán ezért érezhettük a kompozíció egészéhez viszonyítva kicsit kevésnek a két Jacques Prévert-verset s a legjobb, legmélyebb részt: a Brassai Sámuel könyvéből dramatizált beszélgetéseket Picassóval. A befejező Marcel Aymé-komédia, *A minotaurusz* a kezdő *Szivduetthez* tért vissza, de egyenletesebb, szatirikusabb volt. Franciaország bemutatása, felvillantása nem könnyű feladat, gondoljunk csak olyan vaskos könyvekre, mint például a *Korunk szellemi körképe*, amely jórészt francia szemmel vizsgálódott, Franciaországból szemlélte a tudomány és művészet birodalmát — ebben a könyvben talán teljes kép állt össze? S a pódiumra kerülő *Franciaország* műsorban is sokféle szellemi áramlatról, ha csak áttételesen is, szó esett. Roland Barthes strukturalista tanulmánya nyomán készült *A gyilkos mikrofon, avagy mit kell tudni a napihírről?* című stúdiókrimi, s a beszélgetésekben — mintegy mellékesen — hangzottak el olyan lényeges tételek, esztétikai alapelvek, észrevételek, amelyek korunk sok alkotójának közös problémája, „műhelytitka”. A szójátékok, a végletekig vitt szócsavarások, a halandzsaszöveg után például ilyen mondat hangzott el: „Az értelemről megfosztott szavak intellektuális muzsikává lesznek.” Az est végül is igazán franciás-szellemes, ötletes, mozgalmas volt,

s a rádióhallgatóknak egyenletesen kellemes „szellemi utazást” nyújtott.

A NAPPAL SZEME címmel beszélgetést és verseket sugárzott vasárnap kora délután a Kossuth adó. *Kerényi Mária* készített riportot *Bodrogi Tibor* és *Boglár Lajos* néprajzkutatókkal. *Bodrogi Tibor* óceániai kutatásai során nagy népköltészeti anyagot is gyűjtött, amelynek nemrégiben kitűnő műfordítója akadt: *Tornai József* költő. Az indián kultúra termékeiből, Mexikó eddig ismeretlen népköltészeti anyagából is ő ültetett át jó néhányat magyarra. Mi a különbség az óceániai és a nálunk ismertebb európai népköltészet között? — hangzott az egyik kérdés, s a tudós mindenekelőtt a költemények funkciójában látott eltérést. A munkadalok, a szerelmi dalok, s főként a mágikus szövegek, a ráolvasások elevebb részei az óceániaiak életének — lényegében hasonló észrevételt fogalmazott meg *Boglár Lajos* is a mexikói népköltészetéről szólva, amikor azt mondotta, hogy a költészet itt a „társadalmat összefogó erő”, s amikor egy indián szavait idézte: „az ének a mi orvosságunk”.

ERASMUSRÓL ÉS A BALGASÁG DICSÉRETÉRŐL beszélgetett *Iszlai Zoltán* a fordítóval és irodalomtörténésszel, *Kardos Tibor* egyetemi tanárral. Érzékletes és emlékezetes anekdotával kezdett *Iszlai*, így kezdődött a vasárnapi *Könyvek és századok* műsor: egy velencei kolostor könyvtárában kétfelé osztják el a könyveket, egyik oldalon az eretnek, másikon az egyház által elfogadott művek helyezkednek el. Erasmus könyvei bizony sokszor keltettek itt zavart — hová tegyék, hol keressék. A XVI. századi író életéről, ellentmondásos egyéniségéről beszélt *Kardos Tibor* — a beszélgetés lassan átalakult előadássá, *Iszlai* a továbbiakban inkább csak egy-egy kulturált, értő megjegyzést, kérdést mondott. A papi pályán induló Erasmus vonzódásairól hallhattunk: vonzódásáról a világi élet iránt, a szabadság iránt, függetlenségéről (mint a műorból is megtudhattuk, az első világi értelmiségi volt, aki megjelent munkáiból, „függetlenül” élhetett), s mindamellett aszkétizmusáról, keserűségéről. A *balgaság dicséretében* s a többi Erasmus-műben sem kap helyet a visszavágyódás vagy az utópia; dialektikus módszerével sorra szemügyre veszi és megbírálja kora valóságát. A cím egyszerre komoly és ironikus: Erasmus a boldogság feltételét a balgaságban látta. A pontos, szenvedélyes, szeretnivaló könyvből rövid

részleteket mondott el Bodor Tibor.

OLVASNIVALÓ címmel hétfő délután világirodalmi kiadványokról beszélt *Géher István*. A tolmácsolás és ismeretetés helyett most csak annyit: a nyári időszakban különösen szerencsések az ilyen figyelemfelhívó műsorok — és Géher István többre vállalkozott: bemutatott, elemzett és értékelt, s a kevés időt jól felhasználva érzékletes képet adott új művekről. A *Kritikusok fóruma* elszórtan jelentkező adásai mellett az ilyesféle beszámolókat is gyakoribbá és rendszeresebbé kellene tenni.

Levendel Júlia